

השוואה בין ועדת הביקורת של הוועד המקומי לוועדת הביקורת של האגודה השיתופית:

הקדמה

בשנת 2017 כתב מבקר המועצה דוח ביקורת בנושא ועדות הביקורת של הוועדים המקומיים. הליקוי המרכזי והעיקרי היה, שמרבית ועדות הביקורת ובעלי התפקידים ביישובים, אינם בקיאים בנושא זה. בעקבות זאת, הביקורת כתבה ופרסמה מדריך מקצועי לוועדות הביקורת כדי שיוכלו לעיין וללמוד ממנו. המסמך להלן נכתב עבור חברי ועדות הביקורת ובעלי התפקידים ביישובים, מאחר שנמצא כי חלק מבעלי התפקידים לא ידעו כלל שקיימת חובה שתפעל ועדת ביקורת בוועד המקומי.

כללי

פעולות של המוסדות הציבוריים, חייבות להיות שקופות לקהל הרחב. נשיא בית המשפט העליון בדימוס אהרן ברק נהג לצטט את השופט האמריקאי ברנדיס: "אור השמש הוא המחטא הטוב ביותר". בשנים האחרונות התגלו יותר ויותר אי סדרים במוסדות שלטוניים. כדי לגדוע את אי הסדרים באיבם, יש להנהיג בלמים הנקראים "ביקורת".

ישנם סוגים שונים של ביקורת בגופים ציבוריים:

- **ועדת הביקורת** - חברי מליאה, ההרכב אמור להיות בהתאם לפילוח הסיעות במועצה. תפקידם לדון בכל סוגי הדוחות על המועצה (דוחות כספיים או דוחות של מבקר פנים, מבקר המדינה, משרד הפנים וכו') וכן לעקוב אחר תיקון ליקויים מאותם דוחות. לוועדת הביקורת אין תפקיד ביצועי וכל עבודתה מתמקדת אך ורק בנושא הפיקוח והביקורת
- **מבקר פנים** - תפקידו לבדוק את פעילות הרשות, את ניהולו התקין, טוהר מידות, האם ההחלטות מתקבלות לפי הנהלים ועוד. מבקר פנים רשאי לדרוש ולקבל כל מסמך וכל מידע של הארגון. רשאי לבקר כל נושא בארגון כולל את הגופים שמקבלים תקצוב מהמועצה (מעל 10% מתקציבם)

ביקורת
פנימית

- **מבקר חיצוני** - רואה חשבון חיצוני שתפקידו לבקר את הדוחות הפיננסיים. הביקורת היא לפחות אחת לשנה.
- **מבקר המדינה** - פועל מכוח חוק מבקר המדינה ויכול לבדוק כל נושא בוועד המקומי בהתאם לסמכויותיו.

ביקורת
חיצונית

זהות המטרות של ועדת הביקורת והמבקר, מאפשרת ליצור מערכת יחסי שותפות וסיוע מקצועי הדדי ולכן מומלץ שיפעלו בשיתוף פעולה.

ביישובי הר-חברון קיימות שתי ישויות מנהלות: הוועד המקומי וועד האגודה וקיימת זהות ועדים בהנהלות שתי הגופים. לכל אחד מהם חייבת להיות ועדת ביקורת משלו. בנסיבות אלו מוצע כי תהיה זהות פרסונלית אף בין חברי ועדת הביקורת של האגודה השיתופית לחברי ועדת הביקורת של הוועד המקומי. יש לזכור כי למרות שאותם חברים יכולים לכהן בשתי ועדות הביקורת השונות, חובה להפריד בין הישיבות ולהוציא פרוטוקולים ודוחות נפרדים לוועדת הביקורת של הוועד ושל האגודה.

לפעמים מצב זה אפילו עדיף, כי כך ועדת הביקורת מבקרת את אותו אירוע משתי זוויות שונות, כאשר המידע ברשותן הוא מלא.

אגודה שיתופית	ועד מקומי	נושא	
ועדת הביקורת היא חובה רק במידה ותקנון האגודה מחייב את בחירתה. עם זאת, רשם האגודות מחייב את האגודות שנרשמות או שמבקשות לשנות את תקנון שיקבעו בתקנון חובה למנות ועדת ביקורת	ועדת הביקורת הינה ועדת חובה.	האם חובה למנות?	חובת מינוי
האסיפה הכללית של האגודה	מליאת המועצה בוחרת מבין המועמדים	מינוי על ידי	
תקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה)	צו המועצות האזוריות (יהודה ושומרון) סעיף 110א(א)	המקור החוקי	
לא יפחת משלושה ולא יעלה על חמישה	לא יפחת משלושה ולא יעלה על חמישה	מספר החברים	הרכב וכשירות
כתקופת כהונת ועד הנהלת האגודה, בהתאם לתקנון האגודה (בד"כ שנתיים)	5 שנים (נבחרים בבחירות לראשות המועצה)	תקופת כהונה	
<ul style="list-style-type: none"> • חבר אגודה • אינו חבר ברשות מרשויות האגודה ובכלל זה חבר באחת מוועדותיה • לא משמש כחבר בוועדת קלפי • לא משמש כבעל זכות חתימה בשם האגודה • לא משמש בכל תפקיד ביצועי, מנהלי, כספי או חשבונאי בכל תחום מתחומי פעילות האגודה וחבריה הן בתוך האגודה והן מחוצה לה • מי שחלות עליו עילות הפוסלות לכהונה בוועד האגודה כפי המעוגן בתקנות רשויות האגודה • קרובי משפחה מדרגה ראשונה לא יכהנו יחד בוועדת הביקורת 	כשירים יהיו תושבי הישוב שאינם חברי הוועד אשר הציעו מועמדותם. יש לציין כי בנוסף, מסיבות הקשורות לניגוד עניינים, גם עובד ועד, עובד מועצה או קרובי משפחה שלהם, פסולים לכהונה	כשירות	
תקנון האגודה	צו המועצות האזוריות (יהודה ושומרון) סעיף 110א(א-ב)	מקור חוקי	
בדיקת ניהול נכסי האגודה והתחייבויותיה ובכלל זה שמירת הרכוש, החזקת הכספים ואופן השקעתם. שמירה על טוהר המידות של נבחרת האגודה ועובדיה. בדיקת תקינות פעולות רשויות האגודה והחלטותיה (כולל ועדות משנה הנבחרות ע"י ועד הנהלה או ועדות אד-הוק הנבחרות ע"י האסיפה הכללית). בדיקת תקינות ספרי הפרוטוקולים ומסמכים אחרים. בדיקה ופיקוח על יישום החלטות רשויות האגודה.	לבדוק האם החלטות הוועד המקומי הוצאו לפועל כדין, והאם יש לפעולה כיסוי במסגרת התקציב המאושר. לבדוק אם סדרי הבקרה והוראות הנוהל, הנהוגים בוועד, מבטיחים קיום הוראות כל דין, טוהר המידות ועקרונות היעילות והחיסכון. לבדוק את חשבונות הוועד המקומי ולוודא כי פעולותיו נעשו במסגרת תקציבו המאושר. לקיים מעקב אחר תיקון הליקויים בפעולות הוועד המקומי שנמצאו	תפקיד הוועדה	תפקידים וסמכויות

<p>קבלת תלונות החברים והטיפול בהם לא מתפקידיה: פעולה שיפוטית או מעין שיפוטית או ענין הנמצא בחקירה משטרתית. ועדת הביקורת אינה גוף בעלת סמכויות ביצועיות ומכאן שאין בסמכותה בדיקת פעולות האגודה בכל התחומים בהם עוסקת האגודה ובכלל זה בדיקת רישום נכון ובזמן של הפעולות החשבונאיות.</p>	<p>בביקורות קודמות. (בכל ביקורת שנעשתה ע"פ דין ובכללן: מבקר המדינה, מבקר משרד הפנים, מבקר המועצה, ועדת הביקורת של הוועד). לא מתפקידיה: • לבקר את חשבונות הוועד המקומי. לשם כך ממונה רואה חשבון מבקר. • לבחון את סבירות החלטות הוועד המקומי או את אופן קבלתן</p>		
	<p>סמכותם של חברי ועדת הביקורת לדרוש מסמכים והסברים, רחבה יותר מזכותם של תושבי היישוב ומשלמי המיסים, וכוללת גם זכות לדרוש את הפרוטוקולים של הישיבות שהתנהלו בדלתיים סגורות וכן לקבל מסמכים מהסברים גם מחברי ועובדי הוועד המקומי</p>	<p>סמכות</p>	
<p>תקנון האגודה</p>	<p>תקנון המועצות האזוריות (יהודה ושומרון) סעיף 110א(ג-ד)</p>	<p>מקור חוקי</p>	
<p>ועדת הביקורת היא עצמאית בעבודתה וכפופה רק למרות האסיפה הכללית. מחובתה למסור דוח על פעולותיה לאסיפה הכללית אחת לשנה</p>	<p>בתוך חמישה חודשים מתום כל שנה, תמציא ועדת הביקורת לידי הוועד המקומי, ראש המועצה ולידי ועדת הביקורת של המועצה את דוח הביקורת הסופי. דוח הביקורת יהא פתוח לעיון כל תושב ביישוב וסיכום תמציתי ממנו יופץ לכל תושבי היישוב בתוך 14 ימים ממועד הגשתו למועצה.</p>	<p>דיווח</p>	<p>דיווח וכפיפות</p>
<p>תקנון האגודה</p>	<p>תקנון המועצות האזוריות (יהודה ושומרון) סעיף 110א(ה-ו)</p>	<p>מקור חוקי</p>	
<p>ברית פיקוח או ר"ח חיצוני תפקידו להבטיח שמירה על שלמות הנכסים, על בקרה פנימית ומנהל תקין ושקיפות המדיניות. מבקר הפנים כפוף, לוועד ומתמנה על-ידו, או לוועדת הביקורת של האגודה. ממצאי מבקר הפנים הם בגדר המלצה בלבד בפני הוועד בעוד ממצאי ועדת הביקורת הם בגדר המלצה בפני האסיפה הכללית.</p>	<p>אין חובה</p>		<p>מבקר פנים</p>